

Szerkesztési iroda:

Rimaszombat, Rimasor 25. sz. a. — Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R.-szombat, Losonci-utca 24. sz. Rábely Miklós könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdmény-, nyiltér- és felszólaulások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petítor térfogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadó-hivatala Rimaszombat Losonci-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetéseket legezélszerűben postautalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

A nemzet napszámossai.

Az államalkotás és fentartásnak eszközét mindig a fegyveres erőben látta és látja a világ, mióta az ember a természet emlőjéről leszakadt.

Csak hogy a történelem tanubizonyossága szerint ez ma már kevés; mert a fegyveres erő képes ugyan megvédeni a kívülről jövő támadások ellen, de az államot alkotó népet a tökélyesülés pályáján előbb vinni egymagában nem elég erős.

Erre más eszközök s más tényezők szükségesek még.

Ugyanis — ha az újabb kor történelmének lapjait vizsgáljuk, úgy fogjuk találni, hogy kizárólagosan csak azon nemzet képes modern államot alkotni, annak integritását és jogait megvédeni, melyben korán felbredt a közművelődésre való hajlam és képesség, s mely a tudományos haladást írta fel zászlójára; mert ez nemcsak meghódította a kevésbé műveltet, mint a fegyveres erő, — de a műveltség fénye által önkörébe vonta és teljesen saját testébe olvasztotta be minden erőszak nélkül s ez által nagyobbá lett számban és erőben.

Epen azért bírnak szilárdabb alappal azon államok, melyeknek támasza ugyan a fegyveres erő, de eszköze a jog és igazság iránti fogékonyság s a tudományok iránti előszeretet.

Ez utóbbiak apostolai pedig minden művelt ember, de különösen azok, kik a népnevelés terén működnek.

Epen azért foglalnak el kiváló helyet a társadalomban a tanítók; ez az oka annak, hogy a modern alapokon felépült társadalom a harezai zaj iránt nem bír többé azon varázserővel, mely őseink keblét dobogtatta; más a tér, melyen a nemzetet nagygyá és hatalmassá lehet tenni.

E tér, a közművelődés tere. Mert míg amaz ur és szolga közötti viszonyt teremthet, addig itt a testvériség eszméje nyer gyakorlati megvalósulást.

És ennek megteremtője, „a modern és culturalis haladás legilletékesebb napszámossai a tanítók.“

Csak hogy ezekre is az egyes vidékek nemzeti viszonyai szerint más meg más fontos teendők várnak. Mert míg az ország belsejében, hol már a gyermek az édes anyai tejjel szívja magába a nemzeti önértet és hazaszeretet lelkesítő italát, sokkal könnyebb a tanítói kar állása, mint hazánk felvidékein; hol a nép műveletlensége folytán egyes hazaellenes izgatók termékeny talajra találnak. Epen ezért a felvidéken úgy megyénkben is a tanítói karra — most különösen — terhes, de szép feladat vár.

Ugyanis hazánk most éli a teljes átalakulás korát. És valljuk meg őszintén a legnagyobb részben a tanítói kartól függ, hogy Magyarország — Magyarország legyen. Míg ez könnyű feladat ott, hol idegen elemek nem érintkeznek egymással, addig hazánk felvidékén ez nem oly könnyű, mert itt igen sok esetben nyílt harezban kell állania azokkal, kiknek művelődése a legszentebb feladata, t. i. saját hivel.

Hiszen érezzük, tudjuk mindnyájan, hogy hazánk társadalmi tekintetben az átalakulás korát éli. A küzdelem pro és contra megindult; egyes hazafiattalan eszméktől sátrált izgatók fényes, de soha be nem teljesülő ígéretekkel esábitgatják idegen ajku polgártársainkat, hogy maguknak herostratesi hírt és nevet — s no meg egyebet is — szerezzenek. A felvidéki néptanítónak első sorban ezekkel is meg kell küzdenie, sőt még terhebb feladat vár reá akkor, ha már a hazafiattalan eszmék befurakodtak a családi tűzhelyhez, innen be a szívekbe s áthatották már a fogékony kebleket.

Ez eszmék kiirtása, az eltévedettek visszavezetése a felvidéki tanítónak kötelessége.

Igy állván a dolog, a tanítókat, — kik gyakran — lehet mondani — valóban nevelésügyi eszétségért fáradoznak és munkálkodnak, a megalko-

landó új Magyarország alapítóinak méltán nevezhetjük. —k —k.

A buzaüszögről.

A földmívelés- ipar- és kereskedelemügyi miniszter a gazdaközönséget az üszög ellen követendő eljárásra figyelemzetni kívánta, miért is a következő utmutatást készítette s azt 10,000 példányban a törvényhatóságok útján kiosztatta.

I.

A gabonaféléken előforduló üszöggöröket elődsi gombák idézik elő, az ugynevezett üszöggombák.

Ha az üszögport egy erősen nagyító mikroskoppal megvizsgáljuk, azt fogjuk tapasztalni, hogy az a fekete por rendkívül sok hólyagalaku képződményből, a spórákból áll. A spóra az üszögnövény magjának mondható. A spórák leg többje csiraképes.

Az üszög spórái, melyek az üszögös magvak belsejében fordulnak elő, az aratáskor nagyobbára a kalaszban maradnak és csak a csépléssel szabadulnak ki a magburokból, gyakran oly mennyiségben, hogy a cséplők olyanok lesznek, mint a kéményseprők. Ilyenkor a spórák legnagyobb része a szalmára, polyvára és az egészséges magvak felületére tapad, különösen a buzamazg szórós végeré. Az ily buzát „üszögösnek“ (spitzbrandig) mondjuk. Az üszögös magvak egy része a csépléssel nem reped föl és ezek sértetlenül kerülnek a kiesélt buza közé.

Ha már most ily üszögtelep buzát használunk vetőmagul, akkor a következő évben, ha különben a viszonyok az üszög fejlődésére kedvezők, ismét üszögös buzát fogunk aratni, mert hisz a buzával együtt az üszögspórákat, az üszöggomba magvait is elvetettük.

Sajnos, hogy ez még oly gyakran megtörténik, pedig a kár, mit az üszög okoz, igen jelentékeny lehet. Nem tartozik a ritkaságok közé, hogy a buzának 30, 40, 50 sőt még több százaléka is üszögös. Minden tulás nélkül lehet azt mondani, hogy minálunk, a hol a buza a fővetemény az oly években, midőn sok üszög mutatkozik, sok millióra menő nemzeti vagyon megy tönkre az üszög miatt. E kár pedig annál sajnálatosabb, mert egyes egyedül az illető gazdak mulasztása az oka, mert ha a vetőmagnak szánt buzát szabályszerűen esáviznáknak (páciznáknak) és valamennyi az üszög ellen szolgáló intézkedést foganatosítanak, e nagy baj említésre nem méltó esékelységet tenne ki, sőt kedvező körülmények között teljesen megszűnnék.

T Á R C Z A.**J Á N J Á N O S,**

1825—1883.

Ritka embernek adatott még meg azon boldogság, hogy midőn éltök alkonyán a multra visszatekint s látja a megfutott pálya egyes lépcsőit, melyeknek átlépésénél folyvást fokozódott a bizalom, növekedett a tisztelet és szeretet iránta, kezét szívére téve, elmondhassa: ezt saját erőmnek köszönöm.

A férfiú, kinek folyó hó 23-án állottunk gyászvatalánál, ezen kegyeltek egyike volt. — Kezdve a megyei élet legalsó fokán — lehet mondani — minden pártfogó nélkül emelkedett feljebb-feljebb, mert tetteiben mindenütt, lett légyen az bár kisszerű vagy nagy, kitűnt részrehajlatlan becsületessége és igazságszeretete, mely a főbkek bizodalmat, a kartársak szeretetét s az alantabb állók tiszteletét szerezte meg számára.

Ily viszonyok között érte az állami törvényszékek behozatala.

Nem lehet tagadni, hogy midőn megyénk sok jelesei közül a kormány bizalma a főügyési hivatalra nevezte ki, akkor épen azok voltak legfőbb támogatói, melyekről fentebb szözlöttünk.

Kinevezése óta folyton a rimaszombati m. kir. törvényszéknél teljesíté a nem épen irigylésre méltó közvadászi tisztet. — De vádbeszédeiből meggyőződhattunk a felől, hogy ő az emberi kebel szenvedélyeinek, az élet apró ügyes-bajos ferdéseinek hatalmas ismerője, s ez ismeretnek lett kifolyása az, hogy vádbeszédeit mindig élvezettel hallgatta a közönség, mert jól tudta, hogy azokban a lélektan játsza a főszerepet.

Bizony-bizony sokszor és soknak megkönnyítette a védő szerepét, midőn az egyes bünesetek előidéző lélektani okait s körületeit elsorolta.

Ha hivatalos teendőt elvégezte, örömmel vonult be azon kis paradicsomba, melyet köznéven családnak neveznek, hogy e boldog körben pihenje ki fáradalmait s lesimuljanak homlokáról a redők, miket olykor-olykor az emberi gyar-

lóságból, vagy önző hasonlesésből elkövetett büntény tanulmányozása esalt oda.

Szíve és lelke e kettő között oszlott meg, hanem azért számosan neveztek őt barátjuknak, mely szó általa a legtisztább értelemben vétett.

Életrajzából a következőket közöljük: Született 1825. decz. 17-én Köviben, Gömormegyében. Tanulmányait Sajó-Gömörön kezdte, majd Lőcsén és Késmárkon folytatta, hol be is végezte. — 1846. márczius 1-étől megyénkben kiadó lett. 1847. a megye országgyűlési írnoka, 1849-ben esküdt majd alszolgabíró, törvényszéki titkár, törvényszéki tanácsos, ülnök volt, 1867-ben helyettes törvényszéki elnök egészen 1870-ig, a midőn királyi ügyészszé neveztetett ki; 1861-ben tette le a köz- és váltóügyvédi vizgát. A szabadságharezban súlyos és tartós betegsége miatt nem vehetett részt.

És most a nemes kebel ott fekszik a rimaszombati sirkertben, előtte eiköltözött kedves felesége mellett némán és hidegen, míg sirhantjára gyermekeinek hü könye hull, addig virrasson felette a béke és kegyelet!

A szepes-bélai csepkőbarlang leírása.

Weber Samu után németből ismerteti Tóth Samu.

(Folytatás.)

10. Jobbra ezen üregtől egy ezer méter hosszúságú patak „folyamága“ nyílik, mely két, egyenközbén futó irányban évszázadokig innét vehette futását, végre a közetet átvájta, és most mély ürben tört magának lefolyási utat, talán a „Rausch“ nevű patakban jöve napvilágra.

11. Innen még mintegy félóraig folytatjuk utunkat egy a „vándorpályá“-hoz hasonló 125 méter hosszú üregben. Itt a Vomaka ur által igen ügyesen rajzolt s az „Ország-világ“-ban, 1883. jan. 27-én kisebb alakban közölt, ugynevezett „Oszlop-esarnok“ ragad el bennünket, hol egy stalagmit egy stalaktittal igen feltűnőleg találkozik és felülről lefelé, valamint alulról fölfelé is egy oszlopot képezve, egyesülnek. Innen balra egy 25 méter mélységű kut is látható. Ezen oszlop-esarnoktól 306 méter távolságra elérjük a barlangnak látszólagos, de sokat ígérő végét, miután itt a levegő jéghideggé vált, 4° C-ra szállott alá, még pedig márczius 31-én 1883-ban és a napvilágra közeli kijuthatást biztosan feltételezni enged, melynek minthogy a „hableányok hazájá“-tól e helyig folyvást lefelé megyünk, egész mélyen lent a völgyben kell feküdnie. Ha itt a kijárási erőszakoltatik, mely később meg fog kísértetni, akkor a láto-

gatók azon igen nagy előnyben részesülnek, hogy nem lesznek kénytelenek újból megtenni azt az utat, melyet már a benjárásnál megtettek.

Zárókérdül hozzuk vissza mégegyszer emlékezetünkbe a hátrahagyott utak hosszúságát:

I. Régibb barlangüregek:

A régi lejárati üre	— — — —	144 meter.
Az újé	— — — —	101 „
A vad barlang	— — — —	180 „
A mély ut	— — — —	135 „
A fejtér ház	— — — —	67 „
A dalsarnok	— — — —	76 „
Az ördög kutja	— — — —	34 „
A parnaszus	— — — —	18 „
A parnaszustól Kaltstein Ágoston székesegyházig	— — — —	38 „
Kaltstein Ágoston temploma	— — — —	54 „
Szobor terem	— — — —	9 „
Ennek folytatása	— — — —	82 „
A vándor pálya	— — — —	140 „

Összeg: 1078 meter.

II. Újabb barlangüregek:

Felmenetel a kis székesegyházba	— — — —	33 meter.
A puszta teremig	— — — —	8 „
A puszta terem	— — — —	40 „
Menet a nagy kalvária hegyre	— — — —	40 „
A nagy kalvária hegy	— — — —	16 „
Menet a kis kalvária hegyre	— — — —	40 „
A kis kalvária hegy	— — — —	8 „
Britzféléle vízdor	— — — —	5 „
A mellék szoba	— — — —	8 „
Felmenet a Verbovszky terembe	— — — —	50 „
A Verbovszky-féle terem	— — — —	20 „
Hableányok hazája — víztükre	— — — —	5 „
A nagy vizesés-lejtő	— — — —	31 „
Menet a nagy székesegyházba	— — — —	80 „
A nagy székesegyház	— — — —	30 „
A külön szoba	— — — —	140 „
A kut	— — — —	25 „
A nagy folyam-meder	— — — —	1000 „
Menet a szobor terembe	— — — —	125 „
Menet a barlang végeig	— — — —	306 „

Összeg: 2010 m.

Hogy a szabályszerű csávázás (pácólas) hasznos, sőt revdkivül hasznos, azt már ezer, meg ezer gazda tapasztalta. A számos izben lelkismeretes módon tett kísérletek világos tanúságot tesznek kicsinyben és nagyban a szabályszerű csávázásnak előnyéről, hasznáról és azért melegen ajánlható minden gazdának a buza szabályszerű csávázása mint legbiztosabb szer az űszög ellen. (Folyt. köv.)

Tanintézetek.

VI. Fábry János tanár rimaszombati felsőbb leány-nevelő tanintézetéről szóló értesítő. Az értesítőt, mely már a 15-ik, egy „emlékirat” kezdi meg, melynek célja a nők felsőbb oktatása érdekében az eddig tapasztaltak alapján oly üdvös mozgalmat indítani meg Rimaszombatan, mely ez intézetet neesak meghalni ne engedje, de teljes felvirágozásra juttassa. Az emlékiratból, melyet az intézet igazgató-tulajdonosa irt, kiemeljük a következőket:

„Az 1868. XXXVIII. törvényezik határozott körvonalakban jelöli meg azon fóladatot, mely népoktatásunk keretében a nőnevelésre vonatkozik. Ezzel megszünt az a mostoha állapot, mely a nők művelődését általában korlátozta és hozzáférhetővé lón, hogy a nők is némely önálló élet-pályára képesíthessenek.

Tagadhatatlan, hogy a nők legszebb, legnemesebb hivatása a család körében határozódik: mégis, ha azok, kik saját szellemi erejükre támaszkodni utalva vannak és nagyobb képzettségre törekzenek, a társadalomnak, az államnak kötelessége az irányban gondoskodni a módokról és az eszközökről, valamint megjelölni a tért, melyen magukat mint a társadalom tényezői tehetségök szerint érvényesíthetik. De, ha csak a természet-kijelölte hivatásuk jönne kérdésbe, még akkor is kiválóan nagy gondot kell fordítanunk a leányok speciális nevelésére, mert hiszen ezeknek, mint leendő anyáknak, kezében van letéve a jövő, ők levén az emberiségnek első nevelői. Az anyák értelmi és erkölcsi műveltsége döntő befolyással bír mindenkor a nemzedékre. A férfi-jellem is kivált ott magaslik ki, hol az anyák józan esze és nemes szive lón a fiának öröksége. És ha a férfi jelleméből lehet megítélni az anyát, mennyivel inkább hatalmában áll a leány, ki — mint a csendes házi kör ekesege — mintaképet látja az édes anyában, kit minden tetteiben ösztönszerűleg követ, utánoz s lesz — anyjának képmása.

Jeles mintákat óhajunk tehát minden család körében, azért sürgetjük a nők felsőbb fokú képzését, hogy kellő iskolázás (fegyelmzés) által hozzák összhangzásba eszük és szívük világát, hogy e szerint a szükséges oktatás által értelmi erejüket lehetőleg kifejtsék s józan nevelés által szívük nemes érzelmek forrásává válják. És ha követeljük tőlük, hogy fontos szerepüket híven betöltsék: nyújtunk hát nekik alkalmat, hogy megszerezhessék mindazon ismereteket, melyekre az életben szükségük lesz, gondosan kerülvén a tudakosság, a felületesség család-köny képeit, melyek megmérgezik a szellemet s hiu ábrándok világába kergetik; fejtük ki szellemi tehetségeiket, hogy józanul gondolkodván, helyzetükkel megelégedjenek, boldogságukat egyedül öveik körében keressék; különösen pedig oltuk lelkükbe a tiszta hazaszeretetet, melynek lángja hevítse a család minden tagját, mert e nélkül lehet nő, de nem magyar, a mint magyar nők nélkül nines magyar nemzet.

Örvendetes tény, hogy hazai nőnevelésünk ez irányban nevezetes lendületet nyert a törvény intézkedései folytán, mert hiszen azon férfiu, ki közoktatásunk élén áll, kiváló súlyt fektet a leányok oktatására, elismervén azt, hogy „a nép erkölcsi és értelmi, egészségi és anyagi jólétére a nők fontos tényezők.”

És csakugyan néhány rövid év alatt majd minden jelentékenyebb provinciális város a törvény és kor követelményeinek megfelelőleg rendezte a nőnevelés ügyét kebelében. Mindenfelé lázas sietséggel szervezik a felsőbb leányiskolákat. Felekezetek, községek versenyre kelnek e téren.

Az üreghosszuság egész összege:

I. Régibb barlangüregek	— — —	1078 meter.
II. Újabb barlangüregek	— — —	2010 "
Összesen:		3088 meter.

5. Kirándulások a béiai csepköbarlangból.

A barlang azon pont, honnan a keleti Tátra-kiszögellések természeti szépségei látogathatók. Az innen kezdett kirándulások többnyire könnyen, rövid idő alatt megtehetőek s a mézshavasok sajátos, gazdag virágzata, valamint a távolbai szép kilátások által igen jutalmazók. E kirándulások mindig a turisták házából tétetnek, hol vezetőkről is gondoskodva van. A felkeresendő legnevezetesebb pontok a következők lehetnek:

1. A zuhatag — „Der Rausch”. — A ki még fél órányi szabadidővel rendelkezik s a fennsíkban, zöldellő rétségen, árnyékos fenyőerdőben sétálni óhajt, annak czél-pontul a „zuhatag” ajánlható. Ez egy hegytálpból telenyáron előtörő s hatalmasan zuhogó patak, mely innen vette nevét s a tájéknak is nevet adott. E tájék zuzó malomnak is hívatik, mivel itt a midőn még a kárpátokban bányászatt ízetett, zuzalmok állának az érzek apróra törése végett. Bányatórkokat is lehetett itt látni, melyek csak néhány év előtt omladoztak be. Egyébiránt a zuhatag délfelől nyilt, szabad; éjszakra pedig fedett, védelmezett s ép ezért kedves, kellemetes. Nyárban itt a közelben juhokosár is szokott találtatni. Maga a víz minden bizonynyal barlangunk egyik, eddig még ismeretlen üregéből ömlik ki. A zuhatagtól félóra alatt érjük a zold erdőben épült Lersch-féle villát hol a turisták befogadásáról s ellátásáról gondoskodva van. Ezen villától ismét félóránnyira fekszik Tátraháza — 709 meter — kedves tartózkodási helye a turistáknak. Itt láthatni a mesterséges haltenyésztést, melyet a poprádvölgyi halász-egylet hozott létre.

2. A magas fensík — Die Hohe Ebene — gondozott ösvényen, az új és régi barlangbejáratnál elhaladva, egy óra alatt érhető el. Szabad rétsíkságra jutunk itt, melyet zöldellő fák koszorúja övez ugyan, de azért jutalmazó kilátást nyújt a távolbái alatt fekvő sötét erdőszekre, világos réti rónákra és a Poprádvölgy néhány helyiségeire. Itt a puha, virágokkal diszitett gyepen, igen jó pihenni s a szemet a távolban ögyeletetni, mielőtt a lejövet megkezdtnék.

(Folyt. köv.)

Hol ezek gyengék, az állam veszi át a szerepet. Trenesénytől Máramaros-Szigetig sok ily iskola jött már létre, s hogy megyei példára utaljunk, itt van Dobosina, mely palotát emelt a női oktatásnak. Mindenütt belátják, hogy a társadalom regenerációját a jól nevelt anyák eszközölhetik.

Rimaszombat, a magyarság eme végörhelye eléggé bőkezűleg gondoskodott a fiuk neveltetéséről, ugy, hogy e részben maga fölött hasonló vidéki városok közt elsőbbséget nem enged; azonban nem szabad megfeledkezni, mit Bert, közoktatási miniszter korában nem régmondott, hogy „ha figyermeket nevelünk, csak tanult embert nevelünk, de ha egy nőt nevelünk, az egész család elneveljük.” Pedig nem csupán közművelődési szempontból fontos e positio; nemzeti érdekeink is követelik, hogy itt a nőnevelés széles és biztos alapra legyen fektetve.

S mi történt eddig? A nőoktatás nálunk a legújabb időkig alig emelkedett az elemi fokon felül. Ha a vagyonosabb osztály leányai távol vidéken „nevelésbe” kerültek, az oktatás, melyben részesültek, a német nyelvet kivéve, nem különbözött az elemi oktatástól. E körülmény azonban az érdekeltek előtt fontossággal nem bírt, sokan ugy levén meggyőződve, hogy már a német nyelvnek ismerete megadja a nőnek azt a „strichet,” mely számára a társadalomban előbbkelő helyet biztosít. Midőn azután itt is keletkeztek az ugynevezett „növeldek” az ekkori időhöz mérten német tannyelvel, megnyugvással vették sokan, hogy „nem kell idegenbe adni a leányt.” Ez intézetek azonban az elemi oktatás színvonalán felül sohasem emelkedtek, sőt ephemer-életük miatt csak kísérletek maradtak.

Ily körülmények közt, minthogy „egy a kor igényeinek megfelelő felsőbb nevelő- és tanintézet” létesítése közobajtásba vált, az érdekeltek egyenes fölhívására, még a népoktatási törvény keletkezése előtt szerveztem azon iskolát, mely immár másfél évtized óta áll a nők felsőbb oktatásának szolgálatában, szerveztem akkor, midőn a nemes város határozatilag kimondotta, hogy egy felsőbb leányiskolát nemesak erkölcsileg, hanem anyagiilag is kész támogatni. Szerény erővel, de a szellemi vállalat iránt teljes bizalommal és odaadással kezdeményeztem.

Midőn pedig a népoktatás törvény által lón szabályozva, s a nők felsőbb oktatásának körét egyelőre a polgári iskola szervezete határozta meg, siettem az intézetet annak keretébe illeszteni, mivel a polgári iskolának csakugyan többoldalú tudományos alapul bíró oly általános műveltséget kell nyújtania, mely azon felül, hogy a nőt valamely szakpályára előkészítse, egyszersmind a képzettség azon magasabb fokára emelje, melyet tőle jelen társadalmi viszonyaink méltán követelnek.

Ennek alapján már az 1870. nov. 24-én 23739. sz. a. kelt miniszteri leirat az intézetet a törvényes nyilvánossági joggal felruházta, sőt ezt az 1872. apr. 11-én 6368. sz. a. kelt miniszteri engedéllyel tanító-népző tanfolyammal kibővittem.

Ezek után visszapillantásokkal foglalkozik s végre a következő javaslatot terjeszti elő:

„Mondja ki a t. Városi Kép. i-e-ő Választmány, hogy a nők felsőbb oktatásáról az 1868. XXXVIII. törv. czikk 67. §. értelmében maga fog gondoskodni, fölláttván a polgári leányiskolát ipariskolával kapcsolatban.

Ez esetben a térről elvönülök.

Ha pedig ez keresztül nem volna most vihető, ez esetben ajánlatom im ez:

1. Én vállalkozom továbbra is az intézetet, mint polgári iskolát nőipariskolával kapcsolatban tartatni, igazgatni s abban tanítás által közreműködni, ha a) a nemes város tanhelyiség és iskolafentartás czimén évi 600 frt segélyt nyújt; b) a nemes város által választandó ipartanító részére a fizetést biztosítja; c) a helyiség fűtésére tíz bécsi öl tüzfűt engedélyez.

2. Ekkép az iskola „városi” jellegét nyervén, a) megválasztja „polgári leányiskolai” bizottságát fele részben nőtaggal; b) belevonja a nőipariskola érdekkörébe a helybeli jótékony nöegyület a mennyiben ez gyámoltjait a női munkaoktatásban részesíteni kívánja.

3. A bizottság az intézethez való sajátlagos viszonyának tekintetbevétele mellett, de az iskolaszék hatáskörével az 1868. XXXVIII. t. cz. 116—118. §§. értelmében szervezdekik.

4. Ugyanezen törvényezik 72. §-ban előirt tanerők alkalmazása és díjazása — az ipartanítónt kivéve — az iskolai fölszerelésnek folytatása s általában szellemi és anyagi belső ügyeinek gondozása és intézése, mint az intézet igazgatójának, kötelességeim közé fog tartozni.

5. Az ipartanítónt, mint különben a polgári iskola tanító személyzetének egyik tagját a nemes város alkalmazván, ez az általa — a helybeli nöegyület hozzájárulásával — biztosított fizetésen kívül az iskolai bizottság intézkedése szerint huzza az ipariskolai tandíjakat, azért köteles az ipariskola nevédekeit egy külön megállapítandó tanterv szerint, valamint a polgári iskolai tanfolyamban is a kézimunkát tanítani.

6. Minden tanév befejeztével a bizottság utján jelentést tesz az iskola állapotáról, az oktatás eredményéről (évi Értesítő), előterjesztem az évi számadásokat s a következő évi költségelőirányzatot.

Ily alapon lehetséges egyelőre tetemesebb anyagi áldozat nélkül Rimaszombat számára egy állandó polg. leányiskolát ipariskolával kapcsolatban tartatni s megszűnik ama bizonytalan állapot, melynél fogva az intézetet felszlatni kénytelenítettünk.

Ujra kezdeni tehát azt az intézményt, mely a kezdet nehézségével immár megküzdött? Ki a dolgot komolyan tudja megfontolni s csak némi tájékozottsággal bír e téren, aligha fogja tanácsosnak tartani.

Annymira itt az ideje, hogy Rimaszombat városa egy polgári leányiskola létezését biztosítsa, mikép a kérdés megoldását elhalasztani lehetlen. Még ha figyelembe se jönne e város előkelő állása, már saját érdeke is utalja, hogy ugy culturalis, mint nemzeti szempontból az intézmény iránt a garantiát elvállalja. Rimaszombat egyébként a közügyért oly bőkezűleg áldozott eddig, hogy ez újabb áldozat iránt kétség nem lehet.

Nem a magam, de a nőnevelés érdekében terjesztem elő őszinte ajánlatomat.

A lefolyt tanévben a miniszterium 300, Rimaszombat városa 200 frttal segélyezte. Az ifjúság testi szervezetét illető anthropometriai adatok, melyekkel az intézet tulajdonosa évek óta foglalkozik, érdekesek. Van az intézetben leányegyesület, „Bazar”-egyesület, iskolai takarékpénztár. A

tanító testület 9 tagból áll. Tanszer gyűjteménye kiváló becses bir. A növendékek száma volt 34. Az osztályok száma VI., melyek közül az V—VI. képezdei osztály. A jövő tanév szept. 3-án kezdődik s ha legalább 10 növendék jelentkezik 160 frtnyi évi díjért köztartás fog berendezetni.

Levelezések.

Beje, 1883. aug. 16.

T. Szerkesztő ur! A Szentmiklóssyak bejei könyvtára oly számos latin, franczia, német, angol stb. darabokkal s az újabbkori magyar irodalom oly válogatott termékeivel rendelkezik, hogy a ki itt lelki szomját oltogatni akarja, egy egész életre kiapadhatlan forrásra talál. Kellő nyelvismeret hiányában azonban örökké szomjasok maradunk itt, nyelv-ismerettel pedig kivált az újabb idő születtei vajmi vékonyan dicselkedhetünk, ha a jó öregek nem segítenének rajtunk, bizony-bizony minden cultur-műveltségünk helyke emlegése s hánytorgatott szakképzettségünk mellett igen könnyen száanalom és neveltség tárgyai lehetnénk. E könyvtárból e napokban két latin könyv fordult meg az én kezem között. Az egyiknek czime: „Hovologium principium” jőkorra vastag hatalmas könyv, sulya keveset enged a 15 kilonak. A másik egy kicsike kutyabőrbe kötött könyv, czime: „Notitia Comitatus Zempleniensis.” A jó öreg Párispai segélyével puskáztattam ki ezekből egyet-mást, a melynek közlése e kolera-szagu időben talán nem épen felesleges s lényegileg mindnyajunk által könnyen és szívesen elfogadhatók.

Gvevera Antal Accatoni püspök V. Károly császár udvari papja s tanácsosa 1540-ik évi június 15-én Simoókában kelt s egyik barátjához intézett levelében, az ősidőben élt több emberek hosszú életkorát, ennek okai közt azok egyszerű életmódját előadván, megemlíti azt is, hogy még az ő életkorában is vannak olyan helyek, hol a 100 éves kort haladó emberek nem ritkaságok közé tartoznak. Ilyen helynek mondja az indiai tengerparton fekvő Sió várost, hol az íróval egykoru Susitánai nemesek láttak egy 200 évet haladó embert, azzal nemesak beszéltek, hanem ettek és ittak, aliltván, hogy annak haj, szakál szálai, fogai három ízben hullottak ki, ugyanannyiszor nőttek ki. Szintén ilyen szerencsés helynek írja kreta szigetét: is a magassabban fekvő területeket; a hosszú életkor okául hozván fel a lég tiszta s egészséges voltát és azt, hogy az itteni lakosok reggelenkint melegített malvatikai jó vörös borba mártogatott pirított kenyéret esznek, mely az emberi test belső melegét, az izmok erejét fogyni nem engedi. Hontársait arra figyelmezteti: miután Spanyolországban olyan, vagy még jobb borok teremnek mint kreta szigetén, helyesen teunek: hogyha a kretaiak előadott életmódját követnek.

Ha szabad volt a feztisztelt püspöknek a spanyol borok jóságáról, hasznos gyogyerejéről dicselkedetni, még jogosabban tehetjük mi ezt magyarországi borainkkal. O nála még nagyobb tekintély a római pápa, ki a Tridenti zsinat alkalmával 1562-ik évben a magyar Tályai borrhólyt ugy nyilatkozott „Summum pontificem Talia vina decent” (a tályai bor a borok pápája.) Szirmai Antal fe thivatolt „Notitia Comitatus Zempleniensis” czimű könyvében, a zempleni-egyet borok gyogyerejéről fejlegyzte: hogy a kirosványi bor a a test alárszeiben levő szorulásokat eloszlatja; hogy a bari-bor 1659-ik évben Makripodári Hiacint esanádi püspököt a hipokondriából kigyógyította. Ez eset után keletkezett a zempléniek közt ezen közmondás is: „Vinum de Bari, addig volt híres míg élt Makripodári.” (Ennek kapt jára aztin majd minden város borára ütettet egy kis jellemző vers, p. u. ily formán: „Vinum de Szerencs, ezt a lengyelnek meg se jelentsd.” „Vinum de Zomber, erre el lehet mondani: bor.” „Vinum de Bénye, erre a kupez így szól: ejnye” stb.) Még nagyobb hatásuaknak jelzi orvosi tekintelvek állítása után a tokaji, tarczali, zombori, mádi stb. hegyajjai jó borokat, állítván, hogy ezek jól használva a kimerült szellemi és testi erőt helyre hozzák, forró és hideg lázakat; halálos dermedtségeket eloszlatnak, az öregekben mint éltető tej működnek. Az egervideki jó vörös borokról köztudomásu, hogy azok legjobb védszerek mind nostrás mind az ázsiai kolera ellen.

Ilytén példákra bukkanva ama fent érintett két latin könyvben, senki sem foghatja indokolatlannak vagy czélszerűtlennek találni következő javaslatomat: mindazok, kik számos évek elérésére, mindazok, kik a kolera kikerülésére törekzenek, helyesen, sőt jól teszik — ha módjuk van benne — hogy ha reggelenkint melegített jó egri vörös borba mártogatott pirított kenyéret früstökölnek, s este lefekvés előtt egy kis pohár hegyajjai aszu-bort felhörpentenek.

—gy—

* * 1883. aug. 21.

T. szerkesztő ur! Keresztelésről jövünk, a mi bizony nem valami rendkívüli eset, mert hiszen gyakran megörtenik az kunyhóban és palotában; hanem az, melyről ez alkalommal szólni akarok, fontosabb azért, mert ez oly házmű-történet, melynek tagjaival örülni és szomorkodni egy egész vidéknek népe szokott, t. i. a Kuhnka családnak.

Azon gyártelep, mely megyénk északkeleti részébe, teljesen nem magyarajku lakosság közzé van beekelve, lehet mondani, hogy a sovány és természetlen föld, a fakereskedésnek, a főbb közlekedési utvenalaktól távolfekvéseniatti pangása folytán, — kizárólagosan — egyedüli fentartó forrása igen sok szegény családnak; de fontos még hazafias szempontból is, mert a tulajdonos uri család tösgyökeres magyar család, míg a munkások legnagyobb része alig ért valamit magyarul. Így a munkaadó és munkás, a magyar és tót közvetlen érintkeznek egymással, s megtanulták becsülni közvetlenül egymást; osztakozni örömben és buban egymással.

Hogy ez nem maradt el a jelen alkalommal sem, könnyű kitalálni; mert míg a 60—70 tagból álló intelligens közönség, mely egymást itt a felvidéken hason alkalmakkor fel nem keresni bűnnek tartaná — a tágas étteremben mondá el szerencsekívánatait az új honpolgárra, addig mintegy 4—500 munkás magyar és tót testvéries egyetértésben üritgette a poharat a házi gazda és a kisdud egészségére, mely öröm és egyetértés csak fokozódott akkor, midőn a szíves házigazda a számos tagból álló vendégkoszorut a nép közé kivezette.

Bizony-bizony szép és ritka példa ez ma, hol ur és napszámos nemesak egymásnak jogait tanulja meg tisztelni, de szeretni is tudják egymást, daczára annak, hogy

ezt, a másik pedig amazt vallja anyanyelvének. S ha mindenik uri család ott, a hol a magyarság a tót néppel érintkezik, azon tapintatos eljárást követné. mit a Kuhinka család, akkor nem volna hazánkban pánszlávkérdés, mert kölcsönösen ismerve egymást, a honszeretet szent oltáránál egygő olvadtunk volna.

Értesítés.

A rimaszombati egyesült prot. gymnasiumban a beiratások és fölvételi vizsgálatok szept. 1—4 napjain, a javító- és pót-vizsgálatok pedig ezeket előzőleg aug. 28—30. napjain tartatnak meg. Beiratásnál a szülők vagy helyetteseik jelenléte okvetlenül szükséges.

A tandíj és járuléai (iskolai alap, tanszerek, tornaszat) egész évre 17 frt 50 kr. melyből 10 frt a beiratáskor, 7 frt 50 kr. pedig febr. 1-én mulhatlanul befizetendő. Izraelita tanulók az igazgató választmány f. évi aug. 15-i határozata értelmében tandíj és járuléai ezimén 24 frt 50 kr. fizetnek, még pedig beiratáskor 14 frt 50 kr., febr. 1-én 10 frt.

Önkéntes tárgyak tandíjai ezek: francia-nyelvért 10 frt, hegedű tanításért 15 frt, zongoratandíj 20 frt.

Kik a táp- és tandíj (részben vagy egészen való) mentességére igényt tartanak, iskolai és szegénységi bizonyítvánnyal — illetőleg szülők adókönyvecskéjével felszerelt kérvényüket a hó végéig alulírottánál annál inkább benyújtják, mivel a később folyamodók azontul nem számíthatnak jótétéményre.

Rimaszombat, 1883. auguszt. 23.

Fabry János, jövő évi igazgató,

Hírek és vegyesek.

Személyi hírek. Trefort Ágoston vallás és közoktatás-ügyi minisztert, ki a losonezi újonnan épült gymnasiumot a jövő hóban készül meglátogatni, Losonezon nagy ünnepélyességgel készülnek fogadni. — A rimaszombati gymnasium helyzetének megvizsgálására Gömörj Oszkár őrnagy küldetett ki miniszteri biztos gyanánt, ki hihetőleg már a jövő hó elején leutazik. — Marton Rudolfnak, a rimaszombati m. kir. törvényszék köztisztviselőjének és szeretőjének álló elnökének, — mint örömmel értesülünk, súlyos betegsége szerencsés fordulatot vett. Hozza Isten minél előbb felüdülve hozzánk! — Molnár József, jeles ügyvéd, a rimaszombati tüzoltó-egylet főparanesnoka, 5 heti fegyvergyakorlatra Kassára utazott. Ugyanott választotta meg a rimaszombati ref. egyház a gymnasium igazgató választmányába képviselőjéül.

Kinevezés. Perjessy László, iskolánk egykori jeles növendéke s lapunk munkatársa, ki ideiglenes tanári minőségben működött egy pár év óta a nagyrozei polgári iskolában, ugyanoda rendes tanárrá nevezetett ki.

Esküvők. Perjessy László holnap vezető oltárhoz Molnár Etelka kisasszonyt, holnapután pedig Kozmay Dező lép örök frigyre Ferdinandy Berta kisasszonnyal N.-Rözezen Tartós, zavartalan boldogságot kívánunk mindkét párnak.

Halálozás. Vettük a következő gyászjelentést: Ján Zsigmond és neje szül. Perjessy Erzsébet, Ján Aranka és Ján Géza — továbbá Ján Dániel és a többi rokonok nevében is bízottól megtört szívvel tudatják a legjobb apa, após, testvér- és rokon Ján János m. kir. ügyésznek folyó hó 22-én, reggeli 7 órakor, hosszas betegeskedés után, életének 59-ik évében történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai az 1883. év augusztus hó 23-ik napjának délutáni 4 óráján fogtak az ág. ev. egyház szertartása szerint a rimaszombati sírkertben örök nyugalomra tételni. Aldott legyen emléke!

A rimaszombati községi elemi fi-iskolában a beiratások az 1883/4-iki tanévre a f. évi szeptember hó 3., 4. és 5-ik napján, az iskola helyiségében eszközöltetnek. Kéretnek a t. szülők beíradó gyermekeikkel ott személyesen megjelenni. A javító vizsgák f. évi szeptember hó 1-ső napján véttetnek fel. Az 1883/4-iki tanév szeptember hó 6-án veendi kezdetét.

Az igazgatóság.

A budapesti állami középipartanoda igazgatóságától. A budapesti állami középipartanodában (VIII. ker. bódzafa utca 28. szám) a beiratások szeptember hó elsején kezdődnek és 15-ig tartanak. Az intézetbe rendes tanulókat felvétetnek: 1. azok, kik az iparostanulók számára szervezett iskola három évi tanfolyamát bevégezték s legalább is jó osztályzatu bizonyítványuk van; — 2. a polgári-iskola, gymnasium vagy real-iskola négy alsó osztályából jó sikerű bizonyítványt nyertek. 3. iparos-segédék és mindazok, a kik a kívánt előkészítést felvételi vizsgálat után bizonyítják. Azon tanulók, a kik valamelyik középiskola négy alsó osztályának elvégzése után lépnek az intézetbe, jogosítva vannak az egyévi önkéntességre.

Szécsi Máriának, a murányi Venusnak emlékoszlopot állítottak a murányi várban. — Az emlékoszlop 4 öl magas pyramis. Kalla Géza rimaszombati ifju építész műve. — Ott áll a várhegynek tetején, az erdészlak szomszédságában levő terep ünnepélyes leleplezésére magyban készülnek.

Díjlovész. A rimaszombati lövész-egylet folyó hó 19—20-án tartotta díjlovészét. A vidéki tagok közül nem nagyszámú vettek részt a versenyben, de a helybeliek annál inkább törekedtek a pályadij elérésében. Azonban ennek daczára érezhető volt az egylet fölővezőmesterének, Marton Rudolf törvényszéki elnöknek távolléte, ki gyakorta felvillanyozta hason alkalmakkor a kedélyeket, még ha borongósak voltak is azok. Az első díjat, — 1 magyar aranyat — nyerte Pongrácz Pál 41 körögségre, a másodikat — 1 db 10 frankos aranyat — 40 körögségre Kern Adolf, a harmadikat — 3 db 1 frtos tallért — szintén 40 körögségre Hámos Zoltán, a negyediket — 2 db 1 frtos tallért — 29 körögségre Guha Viktor, az ötödiket — 1 db 1 fto tallért — Tibély Zsigmond. Melylovésre első díjat — 1 db 10 frankos aranyat — nyerte Guha Károly, a másodikat — 2 db 1 fto tallért — dr Szabó Samu, a harmadikat — 1 db 1 frtos tallért — Dancs Gyula, a negyediket — tréfadíj — 1 egész és 4 db félkrajczáros, a megfelelő díszítéssel nyerte Vályi Pál.

Egy jó családból való, 2—3 gymnasiumi osztályt végzett ifju egyik jó hírnévnek örvendő kereskedésbe tanulóul felvétetik.

Játékonycélú táncmulatságot tart ma a rimaszombati fiatalság a Három-Rózsa vendéglő nagytermében. — Városunk és vidékének közönsége, mely már eddig is meggyőződhetett az ily mulatságok sikerülte felől, reméljük nem

hagyandja eszerben az ifjuság nemes törekvését s tömeges megjelenésével vesz részt az oleő táncvizgálatban. A belépti díj 50 kr.

A rimaszombati tüzoltó-testület e hó 20-án tette le ünnepélyesen a fogadalmat a városi tanács, illetőleg a főparanesnok előtt. Az ünnepélyt a helybeli dalárda kezdte meg több ezerre menő közönség előtt s előadta a szótatot azon ihletséggel, melyet ez örökbecsű hazafias költemény megkiván s azon művészi tőkélylyel, melyet dakárdántól már megszoktunk. A szótat elhangzása után Molnár József, főparanesnok bemutatta az egyesületet a tanácsnak emlékedett szellemtől sugalt beszédben, melyre a város közönségének és a tanácsnak nevében Szabó György polgármester válaszolt szokott szakavatottsággal; majd felolvastattak a fegyelmi és szolgálati szabályok, s a fogadalm-letéteget. Az ünnepélyes actust a dalárda zárta be Huber Károly csatadalával, mely frenecticus tapsra ragadta a közönséget. Ekkor megharsantak a tüzoltó kürtök s a tengernyi nép kivonult a „Zöldfa“ vendéglőhöz s körülbelül egy óraig gyönyörködött a tüzoltók gyakorlatába. — Innen ismét a városházára tért vissza a közönség, hol a dalárda és tüzoltó testület az első Bodor István alelnök, az utóbbi pedig Molnár József főparanesnok köré sorakozva, a közönségtől kísérvé, zeneszó mellett kivonult a „Széchenyi-kert“-be, hol a táncz helyiségben színes lampionok, körbe rakott székek, vártak a nő közönségre, míg a férfiakat bachusi cseppék edesgették az akácok lombjai alá. — Az idő, mintha csak egyenes rendeltre tartatott volna fent, oly kellemes volt egész nap és egész éjjel, mi lehetővé tette, hogy oly közönség gyült együvé, minőt hason alkalmakkor alig láthattunk. A belépti díjából — személyenként 20 kr. — mintegy 80 ft gyült be. Ez alkalmal felülfizettek: Susztek Józsefnek 80 kr. Lukács Géza 80 kr. Institúrisz Endre 80 kr. Simon Netus 80 kr. br. Nyáry Sándor 60 kr. Senka József, Markusz Vilmos, Löcherer Tamásné, N. N. 20—20 krt. Többen 10—10 krt. Hirsch Vincéné 40 krt. Míg a fiatalság tánczra perdült a köröndben, addig a férfiak százan felül sorakoztak az asztalok köré, melyre 9 óra után izletes étkeket transportáltak a szomszéd „Zöldfa“ vendéglőlől. A táncz éjjelig, a közvácsora némelyikünknek másnap estig tartott. Ad revidere!

Vigyázatlanágból halál. A folyó hó 19—20-án tartott díjlovészét alkalmával Tantos József, ki a mozsarak töltőgésével volt megbízva, d. n. 1 1/2 órakor — a mint a versenyzők a közébedhez leültek, oly vigyázatlanul akarta elvenni a czeltábla megett elhelyezett mozsarat, hogy ez elsült s ballabát az erős töltés teljesen szétzúzta. A borzasztó sérülés daczára csizmáját minden segítség nélkül húzta le, de oly tetemes vért vesztetett, hogy a gyorsan alkalmazott orvosi segély sem volt képes megmenteni, annyival inkább, minthogy nagymérvű vérmérgezés állott be, mi a jó családapat folyó hó 24-én kora sírba vitte. Halálát 5 kiskoru gyermek gyászolja. A szerencsétlen család javára aláírást nyitottak, melyre már eddig 18 frtot irtak alá.

Törvényszéki csarnok. A rimaszombati m. kir. törvényszék fenyítőügyi osztálya e hó 22-én tárgyalta Svider József sumjáci születésű 27 éves besorozott honvéd bűnügyét, ki apját folyó évi febr. 15-én szándékosan agyonverte. A tényállás a következő: az említett napon az apagyilkos 10 ftot adott át apjának, hogy azon egy tüzöt vásároljon Breznóbányán. — A fiu, ki egész nap fát vágott, egy utszéli koresmában várt atyjára, hova az meg is érkezett. Azonban ita fiu atyját, minthogy ez állítólagosan többre mondta a tüzöt árat, mint a mennyi tényleg volt, bántalmazni kezdte, sőt kétszer arczul is ütötte. — Majd elindultak haza, de a mint egy patakhoz értek, a fiu fejsejével apját leütötte, majd az élő, de szólni nem képes sebesültet a patakhoz kezdte húzni. Azonban két munkás, kik az öreg segélykiáltását s jajgatását hallották, erre a tett színhelyére értek s hihetőleg a vízbedobástól a fiut visszatartóztatták. — A fiu tettét először tagadta, de később töredelmes vallomást tett, tettének okául részegségét s azt hozván fel okul, hogy apját csak megütni, de nem megölni akarta. A törvényszék szándékos emberölésben találta bűnösnek s életfogytigvaló fegyházbüntetéssel sújtotta. Egyébiránt vádlottnál ugy a végtárgyalás alkalmával, mint azonkívül az emberiség legkissebb esiráját sem lehetett felfedezni.

Apró hírek: Chambord gróf folyó hó 24-én Frohdsortban meghalt. — **Rochesterben** (Amerika) az elmúlt kedden oly iszonyu forgószél támadt, hogy több mint háromszáz házat döntött romba.

720 magyar népdal zongorára. A „Magyar Dal-Album“-ból, mely s magyar népdalok egyetlen folyamathban levő, zongorára alkalmazott egyetemes gyűjteménye, megjelent a IV-ik kötet 6-ik füzeté a 701—720. számú, következő dallamokkal: 1. Hát fiaim, ti vitéz nevetek. 2. Hegedülnek, szépen muzsikálnak. 3. Hej! Csetneki, Csetneki. 4. Hej ha én tudhatnám. 5. Hej! Ráhóczy, Beresényi. 6. Hess légy, ne szállj rám. 7. Hét ueteza van a mi falunkban. 8. Hogy ha egy oly tele pinzébe. 9. Hol lakik kend hugomasszony. 10. Hórihorgas orra van. 11. Hortobágyon híres betyár. 12. Huzd rá ezigány, megittad az arát. 13. Igyünk, igyünk barátim! 14. Isten a megmondhatója. 15. Jaj be edes a cseresnyé. 16. Jaj de fényes, jaj de magas ez az ég. 17. Jaj már minékünk, magyar nemzetnek. 18. Jókora reggel megfújják a trombitát. 19. Kalapom fekete. 20. Karancsi barna kis lány. — A „Magyar Dal-Album“ IV. köteté ismét 10 havi füzetben jelenik meg és pedig 200 dallamtartalommal. Előfizetési ár egész évre: 10 füzetre 1 frt 80 kr, félévre: 5 füzetre 90 kr. Egyes füzete ára 25 kr. Minden füzete bérmentve küldetik szét. Előfizetések legzélszerűben postautalványon a „Magyar Dal-Album“ kiadóhivatalához Győrbe intézendők.

CSARNOK.

A játékos.

(Vége.)

Pár nap telt el így, boldog meglegedett együttlétben. Repülve siettek az órák, repülve siettek a napok az egymást szeretők felett, az a csendes, zajtalan öröm; az a hallgatag, de némán is oly sokat beszélő andalító magány itt kint a természet ölen, itt az árnyas ligetek közt, a hol minden bokor illatos virággal, csevegő madár dalával volt tele, oly kimondhatlan edes érzéssel tölték el a fiatal gróf

lelkét; a sokat szenvedett férfi megerősödött, meglevedett, újra élt.

Valami öt, hat nappal Kamill megérkezése után, egyik meleg, mondhatni tikkasztó hőségű délután, együtt ültek a kis lak verendáján Kamill és Laura; együtt, kedves közelségben egyedül, magányukat senki sem zavarta; háboríthatlanul, félelem nélkül beszélhettek, s mondhatták el egymásnak legrejtettebb titkaikat, oh azok a sutgó falevelek, azok a szerelmes csevegő madarak, nem árulják, nem adják el őket.

— Laura! — mondá, egy bizonyosan már előbb megkezdett párbeszédet folytatva Kamill — ismétlem, én magyarázattal tartozom neked; meg kell mondanom, mi hozott ide. miert kerestelek fel csendes elvonult magányodban; időm mulik, tisztába kell jönnöm.

— Istenem, Kamill, de mire való e sietség, — vágott közbe a nő, — nem vagy-e, nem érzed-e magad itthon köröndben, s már elakarsz hagyni?!

— Laura — folytató Kamill — bocsáss meg s ne szakíts félbe. Tudodra van talán, emlitém már előttetek, hogy én egy német nagyhercegi udvarnál vagyok hivatalba, és szerintem nem teljesen magam ura, hivatalos kötelességek várnak ream, mik további ittmaradásomat lehetetlenné teszik. — Holnap, vagy holnapután vissza kell utaznom. — Mielőtt azonban ezt tennem, ismétlem, elkell hogy mondjam idejövetelem valódi okát.

— Laura! én egyik barátomtól értesültem, véletlen értesültem a téged, benneket ért csapásról, szerencsétlenségről; s szerencsétlen férjed bukása, tragikus haláláról. — Igen, s tudtam mit kell tennem és én nem haboztam. — Pár heti szabadságot nyerve ide siettem hozzátok; ide, hogy végre valahára elérhessem, a miert annyi éven át türtem, szenvedtem.

— Rövid leszek.

— Laura! te jól tudod, tudnod kell, hogy te vagy egyedüli szerelmem. — Sok szenvedés, csapás ért mindkettőnk, a sors keze keményen sújtott, megtört téged, megtört engem. Oh de azt az érzelmet, sok szenvedés, csapás nem törülheté ki szivemből, nem nyomhatá el az a sújtó kéz. — En eljöttem, eljöttem ismét, szivemben a régi szerelemmel, ajkamon e szerelem igaz, őszinte szavával; el, hogy kezéd kezembe véve így szólhassak hozzád: Ime elmozdítva az akadályok, a véletlen, a gondviselés, — nevezük bárminek — megelégette szenvedéseinket, elhozta a várva-várt szabadulási pillanatot, midőn szabadon, aggódás nélkül mondhatlak enyémnek, Laura akarsz-e nőm lenni? Laura hallgatott, hallgatva esüggesztő letejt, habozott, küzdött önmagával, az öröm, a fájdalom, lemondás váltakozva hozták reszketésbe szívet, s tarták izgatottságba.

Ugy szeretett volna odarohanni, keblére borolni a szeretett férfiunak, elmondani mennyire szereti, hogy többé misem szakaszthatja el tőle.

Nem tehetta, valami visszatartá. — Valami benső hang, valami érzelem, melynek nevet adni nem tudott.

— Kamill, kedves Kamill, — válaszolt leküzdve magát, gyenge, remegő, de határozott hangon, — ne vedd zokni, ha gyöngéd, mégis szenvedélyes szavaira visszatitósítólag felelek. Nagylelkűséged messze vezet téged, én szeretlek, ma is szeretlek, szeretlek azzal az igaz, benső szerelemmel. — De legyünk igazságosak, ne ámítsuk magunkat, ne tükargassuk a valót. — Én nem vagyok már korra, nem gazdagságra hozzád hasonló, hozzád illő; ah ez az élet, ez a kínos élet, végképen összetört, az idő, mely nyomtalanul, majdnem észrevétlenül suhant el az ifju, a boldog, gondtalan ifju felett; barázdákat, mely barázdákat hagyott hátra arczomon. — Nem, én nem kívánhatom többé, hogy sorsod, életed az enyémhez kösd, hogy magadat érettem feláldozd.

— Laura, kedves Laura! — vágott közbe szenvedélyesen Kamill, — ne többet e hangot, ne ez áldozat szót, én lelked szeretem, nemes tiszta lelkedet, s épen azért fáj ez a visszatitósító hang, fáj ily — bocsáss meg, de előttem kicsinyes, nevetséges okokból utasítani el. — Nem kérdezem én, nem kutatom én, oly gazdag, oly szép vagy-e még, mint egykor, nem olvasom arczod barázdáit, ismerem azokat, tudom honnan származtak. — Nem, én csak régi, imádott Laurámat látom ma is benned, azt, kit hat év előtt elhagytam, csak azt és azt ismétlem ujjolag: Laura, akarsz-e nőm lenni.

Laura épen válaszolni készült, ismételni akarta még egyszer a már elmondottakat, ismételni, habár szívet tépték volna is e szavak össze, midőn egyszerre a közelből csendes léptek zaja hatott fülökbe.

Kiváncsian, meglepetve tekintettek a hely felé, honnan a léptek zaja hangzott, elfeledték egy perczre a csak imént kínos párbeszédet, figyelmüket e pillanatban, csak a mind jobban-jobban közeledő lépések foglalták el.

Egyik myrthus és naránesfákkal sűrűn benőtt, árnyas lugasból, virágkoszorúval kezében, a bájós Kamilla lépett elő; s közeledett a meglepett társalgók felé.

E látvány, e festői jelenet visszaadta Laura erélyét, lassan, s elszánt határozottsággal emelkedett fel s járult oda Kamillhoz, ki szótlanul, szinte megbűvölve tekintett a kedves fiatal leányra.

— Jer Kamill, — mondá csendesen, — jer! Kamilla koszorut kötött neked, fogadd el azt tőle.

A megszólitott gépiesen emelkedett fel, gépiesen engedé vitetni magát le a verendáról a közeledő leányka felé.

— Ime Kedves Kamill, — mondá Laura Kamilla elé lépve, s kezét az ifju gróf kezébe téve, — én kárpótlást adok neked, találd fel itt, mit bennem elvesztél. — Vedd el legdrágább kincsemet! vele magamat, mindenemet neked adom.

— Laura! az istenért! vágott közbe Kamill, egyszerre eszméletére térve.

— Ne szólj, ne vágj szavamba — folytató amaz — s ne érts félre, és ne vedd zokni, ha legdrágább kincsemet, egyetlen gyermekemet ajánlom neked, magam helyett. — Én számodra neveltem őt fel, igen számodra, és egy belső érzet azt sugja bennem, hogy jól tettem, hogy ő boldoggá teend téged. — Bánatos gonddal, aggodalommal kezdtem gondolni szeretett gyermekem jövőjére eddig. — Ide jöveteled reményt keltett bennem. Várva-vártam e pillanatra, várva-vártam, hogy őszintén megmondjam, reád számitottam; ismerlek, tudom ki vagy, s épen azért most nyugodt vagyok, hiszem, hogy reményemben csalódnai nem fogok. — Rólam akarsz szólni? . . . Laura boldog lesz boldogságokbau.

Gróf Valdano Kamill szíve mélyéig meg volt hatva s

nem juthatott szóhoz, a hang elakadt ajkán, visszautasítani ez ajánlatot, megsebezni az imádott nő szívét. Ah ezt nem tehette, nem! különben is az ajánlat oly eszbitő, Kamilla egyike volt a legbájosabb nőknek, és Kamill e perezhben ujra Laurát, az ő egykori Lauráját látta megifjodva leányában; makaessága megtört, szerelme új irányt vőn, és ő tulboldogan, lelke tularadt érzelmével szoritá szivéhez bájos jegyesét s esókot nyomott annak bájoló, piruló ajakára.

Mondjunk-e még többet.
Történetünk véget ért.
Pár héttel e jelenet után Kamill és Kamilla férj és nő lettek.

Kamill új hazájába, a német nagyhercezségbe vitte kedveseit, mert hivatalát, — mint talán felesleges mondanunk — tovább is megtartá.

Itt éltek ezentul boldogan, megelégedetten, elfeledve régi szenvedéseiket, régi fájdalmaikat, ez új örömeikkel teljes élet végre teljesen kitörülte szivökből, gondolatukból, annak még emlékét is. — Laura jóslata, reménye beteljesedett, ő boldog volt, igazán boldog, szerettei szeretetében teljesen felalálta mindazt, mit egyszer elvesztett, fel az eltűnt édent, leánya, veje, s kis pajzán unokái körében, nyugodtan, megelégedetten nézett életalkonya elé. **Borsody Béla.**

Hivatalos közlemények.

Pályázati hirdetés.

Gömörmege tornallyai járásában üresedésben levő ragályi körorvosi állomásra pályázat nyitattik. A megválasztandó körorvosnak 1000 frt évi készpénzfizetés és az orvossegélyt igénybe vevő felektől járó természetbeni előfogad, s esetleg ennek készpénzbeli megtérítése, ugy és akként biztosítottatik, hogy e fizetésért a köréhez beosztott 13 községet, az egészségügyi mozzanatok megfigyelése végett havonként egyszer beutazni köteles; látogatásáért s az orvosi rendvények kiadásáért különbeli díjat fel nem számíthat. Az ezen állomást elnyerni kívánók fölhivatnak, hogy kellően szerelt pályázati kérvényeket folyó évi szeptember 15-ik napjáig hivatalomhoz Tornallyára beadni ne készenek. Tornallya 1883. augt. 1. **Batta, szbiró.**

Árlejtési hirdetés.

^{588/1883.} — A rimaszombati kir. tszék helyiségei fütéséhez 1884-ik évre szükségelt mintegy 170 köbméter cser vagy bükk hasábos tűzifának árlejtés utján beszerzésére határidőül f. évi szeptember 10-ik napjának, d. e. 10 órája tüzetik ki, melyre a vállalkozni kívánók a rimaszombati kir. törvényszék helyiségében meghivatnak, a szerződési feltételek a törvényszék elnöki irodájában addig is megtekinthetők. Rimaszombat, 1883. augusztus 11-én.

Fornét, kir. tszéki elnökhelyettes.

Árlejtési hirdetés.

^{589/1883.} sz. — A rimaszombati kir. törvényszék elhelyezésére szolgáló épület folyosóinak, továbbá a rimaszombati kir. járásbírószék és a rimaszombati kir. ügyészség felügyelete alatt álló rimaszombati börtönök helyiségeinek 1884-ik évi világitásához szükségelt mintegy 210 kilogramm kőolaj szállításának biztosítására, a rimaszombati kir. törvényszék elnöki irodájában tartandó árlejtés határnapjául f. évi szeptember hó 10-ik napjának d. e. 10 órája tüzetik ki, — melyre a vállalkozni kívánók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az árlejtési feltételek addig is a rimaszombati kir. törvényszék elnöki irodájában megtekinthetők, ugyanott az árlejtés napjáig 50 kros bélyeg-iven irt ajánlatok is elfogadtatnak.

Rimaszombat, 1883. augusztus 11-én.

Fornét Jenő, kir. tszéki elnökhelyettes.

Árlejtési hirdetés.

^{587/83.} sz. — A rimaszombati kir. törvényszék s területén levő rozsnói, tornallyai, nagyrocezi, rimaszécsi, rimaszombati kir. járásbírószék és a rimaszombati kir. ügyészség részére 1884-ik évi január 1-től december 31-ig napjáig együttesen szükségeltetik, mintegy:

3 rizsma miniszteri papiros,
120 rizsma kis irodai fehér,
60 rizsma kis irodai fogalmi kékes,
10 rizsma nagy irodai sima fehér gép,
15 rizsma nagy csomagoló papiros, megjegyeztetvén, hogy az egyes papírneműek rizsmánként 1000 ivvel számíthatnak.

80 kilogramm posta-peesét-viasz,

100 doboz különféle jó minőségű acél toll,
400 darab tellnyél,
50 duzent fekete irón,
40 duzent kék irón,
40 duzent veres irón,
100 darab unio gyanta,
50 darab ruggyanta,
40000 darab veres ostya,
2 kilogramm nyomda-szivaes,
60 üveg veres carmin tinta,
200 üveg vegy-tinta,
80 üveg bélyeg-festék,
6 kilogramm nyomda-festék,
150 kilogramm fekete porzó,
150 kilogramm habkő,
20 kilogramm nemzeti színű varróezérna.

Ezen czikkék szükséghez képesti szállítása árlejtés utján biztosítottatik rendeltetvén, árlejtési határidőül f. évi szeptember 17-ik napjának d. e. 10 órája tüzetik ki, melyhez a vállalkozni kívánók azzal hivatnak meg, miszerint a kitűzött határidőben 100 forint bánatpénzzel és kellő mintákkal ellátva, a rimaszombati kir. törvényszék tanástermében — hol az árlejtés fog megtartatni — jelentkezzenek.

Írásbeli zárt ajánlatok 50 kros bélyegjegyen a szükséges mintákkal és 100 frt bánatpénzzel fentebbi határideig ig nevezett kir. törvényszék elnökségénél szintén elfogadtatnak, később vagy bánatpénz nélkül beadott ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A többi szerződési feltételek időközben naponta reggeli 9 órától fogva d. e. 12 óráig az elnöki irodában megtekinthetők.

Rimaszombat, 1883. augusztus 11-én.

Fornét, kir. tszéki elnökhelyettes.

Szerkesztői üzenetek.

T. S. Várom a folytatást.
B. Gy. Csak most került a sor rá.
H. T. J. Maskor is szívesen látjuk.
Gy. L. Egy kis türelmet!
Z. J. Vártam, de nem érkezett. Miért késik?

Felelős szerkesztő: **Bodor István.**

Magan-hirdetések.

Gazdák figyelmébe!

Ismervén a kellemetlenséget és tetemes kárt, mit az üszög a terményekben okoz; a vetési idő beálltával van szerencsem a t. cz. földbirtoikos-gazdaközönséget figyelmeztetni, miszerint a főtér 4. sz. alatt a régi kisdodova helyén egészen ujonnan berendezett „Oroszlán“-hoz ezimzett gyógyszerármban, az ugynevezett

üszögellenes „buza-méreg“

régi idők tapasztalataiból felmaradt Recept szerint készítették. Az alkalmazás helyessége mellett sikerességéről eléggé tanuskodik, hogy ki egyszer megpróbálja évről-évre ismétlőleg használja. Egy csomag egy Hectoliter vetőmaghoz 10 kr. Rimaszombat, 1883. aug. 20. **Liszka József, gyógyszerész.**

Alólírott tisztelettel tudatom a nagyérdemű közönséggel, hogy az őszi évadra a legujabb divatu kelmékkel gazdagon felszereltem

férfi-szabó üzletemet.

Ennélfogva felhivom mindazok figyelmét, kik jó kelméből, divatszerű öltözeteket óhajtanak jutányos áron, szereneseltessenek megrendeléseikkel. — Ugyanott mindenféle **kész férfi- és gyermekruha** is kapható. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. Rimaszombat, 1883. augusztus 26.

1—* **MAJOROSY RUDOLF, férfi-ruha készítő.**

A gazdaközönségnek!

Van szerencsem a t. gazdaközönségnek szives tudomására hozni, hogy semmiféle fáradságot nem kimélve, sikerült egy minden igényeknek megfelelő

gépjavító műhelyt

felszerelnem, hol most már bárminemű nagyobb javítások, mint: gőzgépeken új tűszekrények és csövek alkalmazása, stuezcsolások és egész felszerelések — gyorsan és jutányosan — **jótállás mellett** eszközöltetnek.

Ugyanez alkalommal nem mulasztom el ajánlani egészen ujonnan berendezett gazdasági

gépraktáramat,

hol mindenféle **kézi- vagy járgányesplőgépek, rosták, triörök, hármascékék, Howard-féle vasboronák** stb. stb. a legnagyobb választékban — 10%-al olcsóbban mint a bárhol vásároltak — kaphatók.

Rimaszombat, 1883. jun. 15.

Szojka János, gépész.

➡ **Műhely és raktár: temető-utca 20. szám alatti házban.** ➡

Makkeladás.

Báró Vay-Draskóczy Klementina urnő derencsényi s ahoz kapcsolott 1120. hold területű erdeinek idei

maktermése

szabad kézből megvehető: a venni szándékozók bánatpénzzel ellátva jövő szeptember hó 2-án a délelőtti órákban, Csider Károly ügyvédnél jelentkezni sziveskedjenek.

A méltóságos báró Radvánszky-testvér urak sajó-kazai uradalmában **50 hektoliter**

champáni hibrid rozs

eladó. — Az efféle vetőmag, mint teljesen fagyásmentes, különösen a felső vidék gazdáinak figyelmébe ajánlható.

Ára hektoliterenkint a vadnai állomáshoz szállítva — zsák nélkül — 10 frt. Megrendeléseket elfogad

Sajó-Kaza, u. p. Vadna.

Sztankovics János,
intéző tisztt.

1—3

Hirdetés.

Szab. Rimaszombat város árvaszéke 6% kamatra jelzálog-kölesönöket engedélyez; — utasítást ad

Institórisz Endre,
városi árvaszéki ügyész.

Hirdetés.

^{2697/1883.} sz. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírre teszi, hogy özv. **Sándor Ferencz** és özv. **Porjesz Mártonné** végrehajtóknak **Kovács István** végrehajtást szenvedő elleni 98 frt és 46 frt tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő Béna községben fekvő a bénai 18. sztkvben foglalt 1/3 urb. teleknek Koreny István 1/6 rész illetményére az árverést 402 frtban ezenel megalapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1883. évi október hó 17-ik napján d. e. 10 órakor Béna községben a közzég háznál megtartandó nyilvános árverésen a megalapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak. — Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 40 frt 20 krt. készpénzben a kikülcött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX, t. cz. 170. §-sa értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni. — Rimaszombati kir. tszék mint tkvi hatóság. 1883. május hó 25-án.

Fornét, kir. tszki elnök.